

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 24.

V Celovcu 25. decembra 1870.

Leto II.

Nasledki pijančevanja.

(Spisal A. B.)

Leta 1849. je bil pri posadki v Lionu na Francoskem tudi mlad vojak z imenom Ljuboslav. Prav malo časa je imel še služiti. Bil je edini sin uboge vdove, ki sta se pristrčno ljubila. Večkrat jo je razveseljeval s prav mičnimi pismi. To jo je zelo tolažilo, pa tudi vznemirovalo. Ni hotel priti dan Ljuboslavovega prihoda, ki ga je ona željno pričakovala. Zadnji dnevi so se jej zdeli cela večnost. — Nasprotno je tudi sin mislil, da že tisoč let čaka dneva, ko bo dal slovo vojaškemu stanu. Pa ne zato, da bi mu bil morebiti nevšečen; dà, še celo veselilo ga je biti vojak. Uzrok je bil drug. Sedem let je bilo prešlo že v večnost, da ni videl svojega rojstnega kraja in objel dobre svoje matere. — Končno vendar le pride zaželeni trenotek. Ljuboslav je dobil odpust. Pozdravi svoje tovariše in svoje poglavarje. Ali zapustivši kosarno, ni se mogel zdržati, da ne bi še enkrat z britkim srcem pomislil na slavno vojaško življenje, ki ga ravno zapušča. V resnici ni tukaj ne sreče ne veselja, da bi ne bilo vmes skrbi in žalosti. — Nekteri njegovih tovarišev, ki jih je posebno rad imel, prosili so dovoljenja, naj bi ga nekoliko spremlili. Eden med njimi je bil njegov stričnik. Ime mu je bilo Janez. Bil je tudi on prijazen in prav dober mladeneč. Varoval se je vsake napake, razuzdanosti in drznosti vojaške. Bila sta najljubša prijatelja. — Čim dalje so šli, tim veselejši je bil Ljuboslav. Prav urnih nog je bil. Ni se o drugem pogovarjal, kot o materi, sestri in svojem kraju. Še nikdar ga ni kdo videl bolj navdušenega in veselega, ko ravno danes.

Obrnivši se k stričniku pravi: „Zdi se mi včas, da sanjam. Nikakor mi noče iz glave, da nisem več vojak, pa da bom v kratkem v naročju svoje matere! Tako čudno se mi vse zdi, da sam sebi ne verjamem. Kolikokrat sem že v Afriki obupal, da bi kdaj došel današnji dan! V nevarnem boju s Kabili zadevale so me svinčenko v obleko in v oklep. Bil sem v smrtni nevarnosti. Vendar obudivši srčno kesanje, rekel sem sam sebi: Naprej! zdaj bo tebi zadnja bila; ne boš več videl drage domovine. Le pozdravi iz daljnega kraja svojo dobro mater; ne vidi te več! Uboga mamica, ki me zastonj pričakuje v večki hišici! . . . Vselej so me solze oblile, ko sem na to mislil. Pa obrisavši si obraz, nabijal sem zopet svojo puško in streljal na sovražnika. Hvala Večnemu, moje misli so me vendar ogoljufale. Zdrav sem prišel iz boja. Nisem dobil ne ene ranice. Rekel sem Afriki: ne želim te več videti! Doslužil sem. Kmalu bom pri materi! — Ah! Bog vé, če me še pričakuje uboga ženica; rajši rečem da ne; ali pa morebiti — unkraj groba!“

Postal je nekoliko žalosten. Naši popotniki so že prilično daleč prišli. Treba je bilo misliti na razhod. Ravno so dospeli do bližnje vasi. Prva hiša, ko se je v vas prišlo, bila je krčma. Pred krčmo je bila lepa zelena lopa z mizami in klopmi. Zdaj reče eden tovarišev proti Ljuboslavu: „Prej, ko se razstanemo, pijmo kupico vina. To naj bo zadnji: z Bogom! Kaj praviš k temu, dragi?“ „Jaz pravim, da prav govoriš“, odgovori Ljuboslav. „Poglej, ravno tukaj je krčma z vrtno in z mizami, kakor nalašč za nas. Pojdimo noter, in pijmo še enkrat, saj potem Bog ve, če bomo še kedaj. Saj mi je tudi mošnja prepolna. Bi mi bila še nepriključna na poti. Pojdimo bratje, vse jaz plačam!“

Stopili so noter. Vsedejo se za mizo, na katero je krčmar prinesel vina in kupice. Pili so brez pomisleka, da trenotek razhoda je vselej žalosten. Pa, spraznivši nekoliko kupic, pokazalo je vino svojo moč. Govorica med njimi, poprej bolj tiha, postala je zdaj prav živahna. Za malo časa se preobrne v vpitje. Bilo je pa tako glasno, da drug družega razumeti mogel ni. Šalili so se in krohotali na moč. Kupice so se hitro polnile, še hitreje spraznovala. Oči so se jim iskriale in bliskale. Možgani so vedno bolj in bolj vroči prihajali. Tudi so bili nekteri že preveč napiti. Ljuboslav, navadno trezen, pil je kakor drugi. Ali v veseli družbici je čas zelo hitro potekel. Skoraj se je že mračilo. — „Hajdimo prijatli“, pravi Ljuboslav, vstavši izza mize; „čas je, da se razidemo. Noč je že tukaj. Poprej, ko domu primaham, imam še mnogo hoje. Objemimo se še enkrat, pa pojdimo.“

„Kaj?““ zaupije tovariš na njegovi strani, čegar glas in obraz sta pričala, da ni več sam svoj gospodar, „je toraj tako, da nas zapuščaš? Časa imaš več, ko dovolj; mi ravno tako. Jaz te že ne pustim odriniti. Moramo izpiti še eno kupico!“ To reki ga prav nevljudno za roko prime ter posadi zraven sebe.

„Pravim ti“, odgovori Ljuboslav malo nevoljno, „da je že čas, da gremo. Pod milim nebom prenočevati ne morem. Tudi mislim, da smo ga pili zadosti, če ne morebiti preveč!“

„Mi preveč pili? Kaj se ti v glavi meša? Še to bi se hotelo, da bi nas za pijance imel? Ali se morebiti bojiš, da te preveč oberemo? Pri moj dun, če ti je za to žal, ti ni treba več beliča potrositi; saj imamo tudi mi okroglega. — Krčmar! vina sem, — na mojo brado!“

Čim je ta govoril, ustane Ljuboslav zopet in misli iti. Ta ga pa zopet z vso silo za roko potegne, ter ga postavi, ali bolje rečeno, vrže ga na klop zraven sebe. Padel je pa tako, da se je klop krog zavrnila. Družba se veselo krohoče. Ali ta smeh in krohot preobrne se kmalo v žalost. Napravila jo je velika nesreča. — Ljuboslav ustane. Ves je bled od jeze. S tresočim glasom zavpije: „Bi bil ti kdo drug, bi je ne odnesel tako!“ — „Kaj?““ povzame uni togotno, „še groziti

se mi upaš? Miruj, prosim te. Še vsakdo se je kesal, ki se je pridržnil meni groziti!“ —

Rekši, pograbi Ljuboslava za brke, ter mu jih nesramno izdere. Ta pa poprime za steklenico na mizi in mu jo žuga na glavi razbiti. V hipu ga prime pa nasprotnik za roko. Pa potegnivši meč mu pravi: „Če nisi baba, bojuj se sè sabljo, pa ne sè steklenico!“

Ljuboslav, nekoliko vinjen, še bolj pa razkačen, zagrabi orožje bližnjega tovariša. Vse prizadevanje je bilo zastonj, da bi se ukrotila in umirila. Kar naenkrat sta bila v bližnjem gosti. Ustopila sta se drug drugemu nasproti in pripravila k boju. „Ljuboslav!“ zaupil je njegov stričnik s prosečim glasom! „ali ne misliš več na svojo dobro mater?“ — Na te besede se mladeneč ustavi, in videlo se je, da nekaj premišluje. Ravno je hotel sabljo zagnati od sebe, ko mu nasprotnik porugljivo reče: „Se morebiti bojiš?“ Zdaj je v Ljuboslavovih prsih še bolj zavrelo. Ljuti dvoboj se začne. Kdo bi mislil, vidé ju v takem djanju, da sta si bila zvesta prijatelja? da sta se malo poprej rokovala in radovala pri vinski kapljici?

Boj je bil kratek. Za nekaj časa pade Ljuboslavu orožje iz rok. Obleduje, roko na srce pritiska in omahuje. Nasprotnik mu je prsa prebodel in ga smrtno ranil. Med bojem ni nobeden mogel k njemu. Videč ga pa omahovati, bil je Janez in drugi tovariši v hipu zraven. Pade jim v naročje. Ni mogel več stati na nogah. Vsi moški in ženske iz krčme so hiteli vun. Vse je bilo zmešano. Iz Ljuboslavovih prsi je bruhala kri na moč. Bled je bil kot smrt. Oči je imel na pol zaprte. Misli bi, da bo vsak trenotek izdihnil v naročju svojih prijateljev.

Nihče bi pa ne mogel popisati žalosti in obupa njegovega nasprotnika. Srčne bolečine je divjal, vidé da je Ljuboslav več malo živ, pa da je ravno on njegov ubijalec. . . Nesrečnega Ljuboslava so nesli v hišo, ter ga položili na mehko posteljo. Zdaj pa zdaj se je slišal slabi pa tihi glas iz njegovih ust. „Oh, mati moja! — duhovnega! — dobra mamica! —“ Hitro so poslali po duhovnika. Med tem so pa bolnika slekli. Iz oblačila so mnogotere stvari popadale. Bila so zadnja pisma njegove matere, en svilnat robec in več družih manjših darov, ki jih je namenil svojej sestrici. Ali vse je bilo namočeno z gosto krvijo. Okolostoječim se je srce trgalo pri takem pogledu! — Naglo in ravno še za časa je prišel duhovni. Ljuboslav ni mogel več govoriti. Zavedal se je vendar še popolnoma. Le kimanje z glavo in s preterganimi besedami je odgovarjal duhovnikovim vprašanjem. Ves skesan je prejel sv. odvezo; malo za tem tudi sv. olje. Ko je že smrt blizu čutil, poklical je svojega stričnika. S težkim vendar razumljivim glasom mu reče: „Piši mojej materi, in povej jej, da sem umrl — kristjan — prosim jo odpuščenja — kakor tudi jaz odpuščam svojemu ubijalecu — Molite vsi za me — z Bogom!“ — Za malo je izdihnil. Drugi dan je bil pogreb. Cela vas ga je spremila na zadnjem potu.

Njegovi tovariši so se povrnili obupni in žalostni. Nesrečnež, ki ga je usmrtil, je strahu trepetal na vseh udih. „Velik grešnik sem — razbojnik, ubijalec!“ je večkrat govoril z ginjenim glasom. To so bile edine besede, ki jih je izgovarjal. Od tistega časa živi vedno sam. Nikoli vina ne pije, pa se tudi ne smeja. Celi čas obrača le v molitev in v dobra dela. Kar dobi

plačila, daje za sv. maše, naj se berejo za ubitega Ljuboslava.

Glejte nasledke grdega in nesramnega pijančevanja. Gorjé človeku, kateri se mu vda. —

Morje.

Ni je stvari, ki bi imela toliko in tako raznovrstnega vpliva na človeštvo, kakor voda. V njej je nekaka silna moč, ki nam ali s prijaznim nasmehom poklanja živali in cvetja, ali pa grozi z gotovim poginom.

Voda druží že od nekdaj ljudi. Pri studencu shajajo se nemirni prebivalci puščav še zdaj ravno tako, kakor pred nešteti leti. Kraj rek so zidali ljudje prva mesta in osnovali prve države. Na obalah sredozemskega morja se je razevel cel svet starogrškega življenja in včvrstilo gospodarstvo rimskega silstva. Preko širokega atlantiškega morja so prenesli Evropejci iznajdbe svojega uma in dlana.

Pa tudi brez ozira na to je morje neizmerne moči na vse življenje živalsko in rastlinsko. —

Morje zdi se nam prijazno, in vendar se ga bojimo. Plavati zamoremo po njem; nosi nam tudi ladje, pa — hoditi ni mogoče po njem. Tekoče je kakor zrak, in vendar ima svoje gotove meje; prozorno je, zajeti moremo vode iz njega, pa nikakor ne prijeti in držati ga. —

Davno je že, od kar ljudje tešejo ladje, da se vozijo po morji. Poprej, se vé, vozili so se le bolj blizo kraja in niso se upali na široko morje; zdaj pa orjejo ladje in parobrodi vsa morja vse križem in delajo vez med prebivalci naj oddaljenih krajev, med tem ko je eno visoko brdo dovoljno, da loči naj bližnje sosede tako, da se komaj poznajo.

Ker nam voda tolike dobrote deli, je-li se je tedaj čuditi, da so ljudje starih časov vodo spoštovali kakor sveto stvar? Saj je še Kristusovi prvi čudež pri svatbi v Kani v čudni zvezi z vodo.

En sam pogled na zemljevid prepriča nas, da je morje in suho prav neenako razdeljeno povrh zemlje. Suhe zemlje je največ na severni polutki, morja pa na južni. Še bolje se vidi razloček med razdelitvijo morja in suhe zemlje, ako razdelimo z ravnikom in prvim poldnevnikom zemljo na štiri jednake dele. Te štiri dele hočemo imenovati po legi proti tisti polovici prvega poldnevnika, ki gre skoz Atlantiško morje med Evropo in Afriko z ene strani in med Ameriko z druge strani.

Od te polovice prvega poldnevnika proti severoztoku ležeča četvrtina ima največ suhe zemlje; v nji leži Evropa, Azija in severna Afrika. Od imenovane polovice prvega poldnevnika proti jugo-zapadu ležeča četvrtina zemeljskega površja ima pa naj bolj morskopodobo. Saj razun južne Amerike in nekoliko otokov moli iz širocega morja le z večnim ledom in snegom pokrita suha zemlja kraj južnega tečaja (pola) zemeljskega, znana pod imenom antarktiškega kontinenta.

Površni pregled zemljevida nas tudi že uči, da je mnogo večje površje morja od površja suhe zemlje. Celo površje zemlje meri 9280000 kvadratnih milj; od tega je 6856000 kvadratnih milj pokritih z morjem, in le 2424000 kvadratnih milj meri suha zemlja. Iz tega se

vidi, da je površje morja skorej trikrat večje nego je površje suhe zemlje. —

Morje se mora popisati kakor svet sam zase. Tu je treba naj bolj ozirati se na njegove meje, razširjavo in globočino, na sestavo in fizikalna svojstva njegovih vodá, na njihovo gibanje in zibanje, na njih toke, in zadnjič na bogato rastlinstvo in živalstvo, ki v njih živi. Morje se pa more popisati tudi gledé na mnogovrstne odnošaje njegove k suhi zemlji in k ozračji, in gledé na odvisnost, v kateri se nahaja vse organsko življenje naše zemlje od te velike množine vode, imenovane morje. Tu sem spada: Vpliv morja na zrak, ki se nad njim razprostira; večni krogotok njegovih voda skoz zrak in po prekopi na suhem, ki so jih same izrile in izkopale; vpliv morja na vreme in na geologiške premembe zemlje. Simo bi se dal tudi prištevati veliki pomen morja za napredek človeštva in njegovih znanosti.

Pa naj se že opisuje morje tako ali tako, vsakako je v popisu njegovem najbolj imenitna stvar vedno gibanje njegovih voda. Izmed gibalek teh silnih voda ste najbolj imenitne dve, in to toplina in težina. Vsled sploh znane prirodne postavbe raztezajo se stvari, ako se ogrevajo. Ker je tedaj ista stvar razširjena po tem v večem prostoru, je vsaki del ogrete stvari lagljeji od enako velikega dela poprej manje ogrete iste stvari, t. j. specifiška njena težina je manja. Ako se tekočine neenako ogrevajo, postajajo nekteri njihovi deli lagljeji od drugih; ravnovanje se razdere, in zavoljo lahke gibljivosti, ki je lastna kapljevina in plinovinam, nastanejo gibanja v njih. Solnce pa neenako ogreva stvari, toliko v svojem dnevnem, koliko v svojem letnem krogotoku; ono tedaj s svojim neenakim ogrevanjem izbudi v zraku razlike v toplini, tedaj gibanja njegovih delov. Izbudi tedaj vetrove, ki z menjajočo se silo pritiskajo na površje morja, da se začne zibati. Tako postaja prvo gibanje morja: bitje valov. Vse - obča težina vzkrojuje enaka, to da večja gibanja v morji, ki občuti pritežno silo daljnih nebeških teles skoz široki prostor sveta. To gibanje pokazuje se na obalah morja v podobi silnih valov, znanih pod imenom pritoka in odtoka morja.

Druga vrsta gibanja morskih vodá so morski toki, s katerimi morska voda po neenakem ogrevanju podrtu ravnovažje spet poravnati si prizadeva. Ti morski toki tečejo tu hitreje, tam počasneje; tu bolj na široko, tam bolj na ozko; po vrhu ali na dnu, sploh v raznih globočinah morja, in poravnavaajo toplino morskih voda, ki se širijo po toplih in mrzlih krajih okrog in okrog zemlje. Ker pa morje in suho tako v zvezi stojita, da se temperatura enega podeli po vetrovih tudi drugemu, zato se vpliv morskih tokov razširja čez morske meje tudi na podnebji suhe zemlje. — Kar je stopljenega v morji, razdelé ti toki tako povsod okrog, da je morska voda skorej povsod enakih svojstev; dalje branijo ti morski toki, da morska voda nikjer zastajati ne more, in v nji ležeče rastlinske in živalske stvari ne morejo v toliki meri gnjiti, da bi bilo zdravju škodljivo, ker raznesó take stvari na vse strani. Ti morski toki nosé tudi semena rastlinska in živalske začetke k obalam daljnih delov sveta in otokov, čim so mnogo pospešili razširjavo rastlin in živali po zemlji. Ne sme se tudi pozabiti njih vpliv na kupčijo in prehod narodov od enega dela sveta na drugi.

Zibanju in toku morja pridruži se tretje gibanje, ki mu jemlje vode, da moči z njo suho zemljo. Na celem površji širocega morja se vedno izpariva voda

pod vplivom toplega solnea. Zrak, ki se razprostira nad morjem, navzije se vodenih parov, teče potem nad suho zemljo in spušča iz sebe iz morja izsrkano vodo na njo v podobi rose, snega ali dežja. Od todi dobivajo studenci in reke svoj izvor in živež. Iz njih se spet voda izpariva in suha zemlja namaka; kar pa čez to ostaja, dobiva spet morje nazaj. Tu vidimo tedaj vodo popotovati iz morja v zrak, iz zraka na suho, in od todi spet v morje nazaj. Brez tega večnega krogetka bila bi suha zemlja žalostna pustina; ne ena rastlina ne bi mogla živeti na posušenih tleh — saj ne ena ne more ostati brez vode! — V tem najbolj tiči velika važnost morja za celo zemljo, njegov vpliv na podobo suhega, na podnebje, na življenje rastlin in živali, in zadnjič na telesno in duševno razdelitev človeštva. —

Iz velike množine morskih prikazni govoriti hočemo tu le še o eni stvari, in to o globočini morja.

Ni še dolgo tega, da se je prav malo vedelo o globočini širocega morja in o tem, kako je morsko dno. V novejših časih pa se je v tem znanstvu mnogo storilo, posebno na spodbod Amerikanca Maury-a. Pri meri velikih morskih globočin pa vendar vedno še to nagaja, da vrvice, na katero je privezan vodomer (grezilo, Senkblei), odnašajo morski toki tako, da leži napošev namesto navpik v vodi. Naj večje globočine Atlantskega morja, v katerih je grezilo za gotovo doseglo tla, so 25.000 čevljev velike. To morje je menda najbolj globoko med 35. in 40°. severne širine, in to neposredno na jugu od velikih morskih sipin pri Novi Fundlandiji. Bolj proti severu se morska tla spet jako dvigujejo in delajo med Novo Fundlandijo in Islandijo veliko ravnino, ki gotovo ni čez 10.000 čevljev globoko pod vodo. Tu na ti ravnini so posebno na tenko premerili globočino morja, ker tu prek so hoteli pogrezniti telegrafovo vrv, ki veže zdaj Ameriko z Evropo tako, da zvemo Evropejci v nekoliko trenutkih, kaj se v Ameriki godi.

Maury pravi, da je v Indiškem oceanu s svojim grezilom še le v globočini od 42.000 čevljev zadel na dno morja. Ta njegova grezila so tako napravljena, da prinesejo blato iz dna morja gori na vrh. Tudi v severnem mirnem morji so dobili morskega blata iz globočine 16.200 čevljev velike. Vsako tako blato nam pripoveduje, da so tla na dnu morja povsod veliko pokopališče. Povsod so našli, da so morska tla mehko blato, sestavljeno skorej edino le iz ostankov infuzorij in drugih takih živalic, ki so tako drobne, da jih prostó oko videti ne more, ampak da treba za to mikroskopa.

Notranja morja navadno niso tako globoka, kakor široko odprto morje. Baltičsko morje je tako ptičko, da ako bi se voda znižala za 300 čevljev, bi se lahko šlo peš od Pomorja preko na Švedsko in na Finsko. Severno morje je tudi plitko, to da proti severju bolj in bolj globoko. Irska struga je mnogo globokeja od angleške. Sredozemeljsko morje med Evropo in Afriko je najbolj globoko med otokoma Kandijo in Malto. Tam je Englež Suralt našel največo globočino 13.000 čevljev veliko. V Južno-atlantskem oceanu zadel je kap. Denham 30. okt. 1852 na dno v globočini 46.236 čevljev veliki. Grezilo je padalo 9 ur 25 minut; škoda, da se je vrvice pretrgala, ko so jo nazaj gori motali. Ravno tam pozneje Parker še pri globočini od 50.000 čevljev ni mogel dna najti. Maury je pa stisnil pozneje ti meri, prvo na 24.000, drugo na 36.000 čevljev, za-

volj vpliva morskih tokov. Če ima Maury tudi morebiti prav, ostaja vendar največja do zdaj za gotovo znana globočina morja še za 11.000 čevljev večja, nego je najvišega hriba višočina nad morjem.

Pa kakor velikanske so same na sebi globočine morja, ki so na nekterih mestih po 2 uri, da, skorej gotovo tudi po 3 ure velike, so vendar z ozirom na stršaansko širjavo morja tako male, da z vodo napolnjene nižave naše zemlje niso nikakor globoke pokline in prepadi med kontinenti. Hribi in doline morskega dna izginejo ravno tako, kakor izginejo hribi in doline suhe zemlje, ako jih primerjamo z mogočeno velikostjo zemeljske krogle, in morje kakor eno celo v ozir vzeto, je vendar le prav plitka voda. Najvisokeji hribi subega in največje globočine morja niso z ozirom na velikost cele zemlje tolike, kakoršne so srhovine po površji kurjega jajca.

J. T.

Za goro.

Videl sem za tabo, gora,
Kar ne gre mi iz srcá,
Dekle lepše, kakor zora,
Kakor zvezda je nebá.
Angelj čisti duša njena,
Ki še madeža ne vé,
Čednost rajska dragocena
Kinča mlado jej srcé.

O nedolžnost je presveta
Še popolno njena last,
In ponižnost jo opleta,
Pridnost v delu njena čast.
Solnce za goró vzhajoče
Zjutraj koj osramotí,
Ker jej čelo že je vroče,
Prej ko ono zablíší.

Mil je kakor drobne ptice
Njen tolažbe polni glas,
Mir naznanja zorno lice,
Zadovoljnost vsaki čas.
Dala mi je tolažila
Tako milo in lepó,
Da mi solza se je vlila,
Ko odšel sem za goró.

Fr. Cimperman.

Srenja pod lipo.

Enajsta nedelja.

(Konec.)

Župnik: Z žetvijo se mora pri prosu hiteti, da veter toliko zrnja ne raznese. Ne sme se tedaj čakati, da bi tudi spodnje zrnje popolnoma dozorelo, kajti med tem časom bi mnogo zrnja iz gornjih klasov, ktero je še najboljše, prišlo v zgubo. Kedar prosó leži, potem se ni več bati, da bi mu vreme in veter toliko škodovala. Prosó naj se precej izmlati, da se zrnje in slama ne spridi. Slama se pred skedenj razpóloži, in ko je popolnoma suha, naj se spravi, ker se drugače rada spari in skazi.

Učitelj: Zdaj imamo še ajdo na vrsti, ktere se pri nas mnogo seje, a le malokdaj obilno pridelala. Ker prihodnjo nedeljo ne bomo več o žitu govorili, ampak o drugih pridelkih, mislim da boste zadovoljni, ako danes še o ajdi nekoliko besedic spregovorimo.

Sosedje: Le dajte, le dajte, gospod učitelj, časa imamo dovolj, vsaj je nedelja in drugih silnih opravkov tudi nimamo, da bi se nam domu mudilo.

Učitelj: Ajda je iz Azije doma; prišla je skoz Turško in Grško najpred na Laško in brž ko ne od tod tudi na naše kraje. V pridelku je zeló negotova, včasih se je pridelala toliko, da je veselje, včasih pa še

zrna ne. kakor jej namreč vreme ugaja. Ajda je sploh jako rahla rastlina, kterej mraz in slana zeló škodujeta in jo dostikrat popolnoma pokončata.

Hrastovšek: Ali ne veste prav nobenega pripomočka, kako bi se ajda pred mrazom obvarovala. Mene kar srcé boli, ako pomislim, koliko okusnih ajdovih žgancev mi je že slana vzela.

Župnik: Da bi se ajda slane obvarovala posebno v nevarnih jesenskih dneh, priporoča se, naj bi se na polji, kjer raste ajda, zakuril ogenj, ter tako napravil gost dim, kteri ajdo slane gotovo obvaruje.

Groga: I kako se neki tak gost dim naredi?

Župnik: Poslušajte, to se naredi tako-le: Vsak hišni gospodar naj po velikosti z ajdo obsejanih njiv napravi kurjavo in sicer za vsakega pol orala e no grmado, za cel oral dve grmadi itd. Za grmado je dobra vsakoršna šara, da le veliko dima naredi, in da je kup tako velik, da gori skoz celih 6 ur. Slane se je vselej bati, ako je vreme jasno in brez vetra, in če gorkomér ob treh zjutraj ne kaže več, kot tri stopinje gorkote. Ako je tedaj na večer tako mrzlo, da se je drugo jutro slane bati treba, naj okoli treh zjutraj vsem kmetovalcem ene soseske z možnarjem ali na kak drug način dá znamenje, da zapalijo napravljene grmade in to takó, da se bolj kadé kakor pa goré. Take grmade morejo eno uro po solnčnem vzhodu še goreti, potem še le naj se ugasnejo. Dobro bi bilo, da bi se ta pomoček, ki ajdo gotovo slane obvaruje, povsod vpeljal, kjerkoli ajde veliko sejejo.

Hrastovšek: Glejte si no, tega pa še nisem nikoli slišal. Sosedje! tudi mi moramo to poskusiti, kaj?

Učitelj: Ajda je že zategadel veliko vredna, ker ne občuti tako hitro suše, kakor druga žita, potrebuje malo gnojá, pa se tudi na lahkej, peščenej zemlji dobro obnese in zemljo izčisti, kedar obrodi. Pri marsikterej hiši je ajda lepa in zdatna pomoč, ako se je obilno pridelala. V preveč vezljivo in mastno zemljo se ajda ne sme sejati; najbolj jej tekne na novo preorana celina, ako le ni prekisla in premokra.

Lipovec: V nekterih krajih sejejo ajdo tudi za živinsko klajo in sicer samo, ali pa namešano z grahom, ovsom, grašico itd.

Župan: Slama, ako se dobro spravi, je prav dobra in tečna živinska klaja; pa tudi zrnje ne služi samo ljudem v živež, ampak je tudi dobra piča za konje in prešiče.

Zagrajec: Kdaj je najbolji čas, da se ajda seje, in koliko se je potrebuje na oral?

Učitelj: Ajdo imamo dvojno, zgodnjo in pozno. Zgodnja ajda se seje navadno v drugej polovici meseca velikega travna, a pozna v drugej polovici malega srpana. Na dobro zemljo, v kterej se ajda močno razraste, je je dva vagana na oral popolnoma zadosti.

Hrastovšek: Pri nas imamo ajdo dvojnega plemena, namreč: drobnega in debelega zrna. Ajda drobnega zrna je teža in bolj močnata, nego ajda, ki je debelega zrna.

Župan: Najbolje se obnese tako imenovana siva ajda, ki je, kedar doraste, veliko večja od navadne domače, in je čestokrat polna kot brinje. Siva ajda naj se pa zgodaj, precej na redko in na drobno zemljo seje. Siva ajda je nekako bolj košata, v cvetji bolj bela in svitlejega perja od navadne domače; je težja in zeló tanke luščine in zarad tega imamo od nje več moke in veliko manj otrobov. Ta

ajda je neki tako lepa, da se sme po vsej pravici kraljica ajd imenovati.

Završnik: Povejte nam, gospod učitelj, ali je res, da se iz ajde tudi žganje kuha?

Učitelj: Res je, res. Slavni profesor Knobloh je ajdo kemično preiskoval in je našel, da ima ajda trikrat toliko škroba (štirke) v sebi kakor korun srednje sorte, vrhi tega pa še nekoliko drobcev, kateri naredé, da so ajdini ostanki še za klajo veliko vredni, kedar je iz ajde žganje izkuhanilo bilo.

Hrastovšek. Lejte si no, kdo bi si bil mislil, da ljuba ajdica tudi žganjarjem v grlo teče, kaj?

Učitelj: Za danes, dragi sosedje, smo končali, pa so tudi veseli božični prazniki že pred durmi. Enajst nedelj se že razgovarjamo, in kakor vidim, nobeden se še ni naveličal naših pogovorov, kajti kakor ste radi zahajali pod lipo, dokler je bila še zelena in kjer so se tudi naši pogovori pričeli, ravno tako pridno zahajate v šolsko izbo, kamor se smo čez zimo preselili. Naše pogovore bomo zdaj za nekaj nedelj pretrgali, in bomo še le prvo nedeljo po novem letu zopet skupaj prišli ter važne pogovore o drugih kmetijskih pridelkih pričeli. Bog nam daj vsem skupaj srečno in veselo novo leto!

Sosedje: Bog daj! Bog daj!
(Se poslové in razidejo.)

Iv. Tomšič.

Pravljice.

Črno jezero. Med vsemi jezeri na Pohorju je odlično veliko črno jezero, tako imenovano po črnem dnu; le nekaka posebna vrsta kuščarjev živi v njem. Ljudstvo pa pripoveduje o njem tako: Živela je svoje dni na tem mestu v lepem gradiču prebogata, pa ošabna, neusmiljena gospa. Imela je mladega, in ravno tako ošabnega sina, ki ga je čez mero ljubila; njegova volja je bila vselej tudi njena volja. Pa pride enkrat k gradiču siv pošten berač, in sede oslabljen v senco nekega drevesa. Ali ljuti fantič, starčeka videč, zaščuje divje pse na-nj, kateri so mu oblačila raztrgali. Jokaje se obrne na gospó, in milo prosi za košček kruha; ali ta mu požene plesnjivega drobtinja v obraz ter ga z ljutimi besedami od hiše spodí. Molčé pa silno žalosten koraka berač k bližnjemu viru, da bi se hladne vode napil; ali brezbožni fant luča kamnje v vodo, in jo tako skali. Zdaj vzdigne sivček desnico in zagrmí proti gradiču: „Joj tebi, hudobna mati, ki reveže od svojega praga preganjaš, ki nisi učila svojega sina božjega strahu! Joj tebi, hudobni sin! —“ — S temi besedami je izginil berač v gozdu. Zdaj nastane nagloma strašen potres, iz Velike Kape se dvigne vojska črnih oblakov, in grozna burja je pokopala v nekterih urah gradič in njegove prebivalce v vodi. Tako je postalo to mesto jezero, v katerem še dandanes, kakor Pohorjanci trdé, velik drakon biva. —

Zvonček v gozdu. Daleč po slovenskem Štajerskem gleda zala cerkev sv. Barbare, in blizo nje ponosno dviga svojo glavo z gozdom obraščena gora Hum. Ljudstvo tega kraja pripoveduje to-le čudovito prigodbo: V nekem sosednem gozdu se je slišalo pred mnogimi leti mило zvonjenje, posebno zvečer, da je prebivalcem srce presunilo. Dolgo niso umeli, od kod bi ta glas

donel, ker blizo ni bilo nobene cerkvice. Ko pa je pomladi sneg kopnel, gredó v temni gozd gledat; vedno bliže in bliže jim je udarjal jasni zvonov glas na uho. Kar zagledajo pod košatim dobom mesto, na katerem se sneg ni raztopil; zdelo se jim je, kakor bi se zvonjenje tu iz zemlje glasilo. Silno zavzeti razkopljujejo sneg, in — o groza! — pred njimi leži krvavo telo umorjenega romarja; najbrž ga je tolovajska roka tam ubila. Prestrašeni kmetje prepeljejo nemudoma mrtveca na pokopališče k sv. Barbari, in zvonček je za njim pel, dokler ni truplo v blagoslovljeni zemlji počivalo. Še-le potem je potihnil in se ni nikoli več glasil. —

Sovražna brata. Pri široki deroči Savi stoji lični trg Rajhenburg in v njem sivi stari grad. Iz bližnje visoke gore ponosno gleda drug močen grad. „Nekdaj sta bila“, tako se govori med ljudstvom, „tukaj domá dva brata, ki sta se od mladih nog silno sovražila. Eden je bil gospod gornjega, drugi spodnjeja gradu. Tako veliko je bilo med njima sovraštvo, da sta drug drugemu po življenju stregla. Nekega dne se zagledata iz svojih oken, popadeta ob onem svoje puške, — pok, in ležal je ta v spodnjem, uni v gornjem gradu mrtev; in njunega sovraštva je bil konec“. V grajski kapeli se kaže do današnjega dne njuni glavi in pripoveduje se, da se po noči ena od druge obrnete, če ju kdo skupaj postavi. —

Prstan. Ne daleč od Žavca, prelepega trga v savinski dolini, stoji romarska cerkev „Marija v Pletrovčah“. V njej visi na levi strani velikega oltarja tabla, na kateri je zapisana čudna prigodba. „Živel je svoje dni v sosednem gradu, ki se zdaj imenuje „Novo Celje“, pobožen, prebrisan, pa tudi bogat gospod. Spoznavši mnoge razne slabosti, katerim je moški in ženski spol podvržen, pride s časoma k sklepu, da se nikoli ne oženi. Nek dan stopi zamišljen v pletrovško cerkev, in pogled na Marijino podobo, ki še zdaj véliki oltar kinča, mu v sreč obudi sveto gorečo ljubezen do najčistejše device. „Ti devica si mojega prstana vredna“, tako je klical navdušeno grajščak, in nateknil svoj zlati prstan na njeno roko. Vendar, kmalu je pomislil svojo veliko predrznost in s skesanim srcem hotel prstan zopet vzeti. Ali čuda! podoba je prst sklenila in ni mogel zlahnik več dol potegniti ga. In od te ure je posvetil svoje življenje in imejte v čast hojzo in Marijino. —

Sv. Bolfank na Pohorju. Visoko na severno-izhodni strani Pohorja, nad Mariborom, stojé v gozdu podrtine svetega Bolfanka. Pripoveduje se o zidanji te cerkve to-le: Postaviti jo je dal celjski grof Friderik, (kateri je imel tú svoja posestva,) kot spravno daritev za neko veliko pregreho. Ker pa je zidarskemu mojstru delo prepočasno izpod rok šlo, klical je peklenščka na pomoč. In res pride mu peklenšček pomagat, in na svojih močnih plečih kamenja nosit, kterege so drugače četirje voli težko peljali, ali s to pogodbo, da dobi v plen prvo živo stvar, ktera bo po končanem delu v cerkev stopila. Nadjal se je namreč, da pride gotovo kak človek. Ali prekanjeni mojster dá prvo živo stvar — ovco notri tirati. To popade peklenšček, — strašno srdit, in jo požene skoz debeli zid dalječ doli čez goro. Ta luknja na zidu se neki ne dá zamašiti in še se kaže do današnjega dne“. —

Prilike o. Bonaventure.

(Zapisal J. Parapat.)

I.

Gadji lovec.

Nek mož na kmetih je kaj spretno znal gade loviti; pošiljal jih je lekarju v bližnje mesto, kateri jih je rabil za zdravila. Nekega dne je bil njegov lov tako po sreči, da je blizo 150 gadov nalovil. Ko zvečer domú pride, bil je tako truden, da ni hotel večerjati; šel je v svojo izbico in se spat vlegel. Po navadi nese gade še žive v izbico in jih dene v posodo, ki jo je sicer pokril, ki se pa ni dala trdno pokriti. Po noči pa pridejo iz ječe in prilazejo vsi, gorkote iskaje, na njegovo posteljo, zmuznejo se pod odejo in ovijejo se mu po celem telesu, vendar žalega mu nič ne storé, razun, če se prebudi; ali mož nič ne opazi. Navadno pri spanji gole roke na odeji držé, začudi se zjutraj, ko se še-le pri belem dnevu prebudi, da so njegova ramena ovita z gadi. „Oj, mrtev sem! gadje so ušli!“ Bil je moder in ni se ganil, tudi je čutil, da so se njegovega vrata, nog in beder in celega telesa oklenili. Kakošen stan! Vendar ni izgubil poguma. Izroči se Bogu, ne gane se in pokliče dekle. Ko ta stopi v hišo, zašepeta jej: „Ne hodi noter, ampak pojdi doli, vzemi veliki kotel, napolni ga na pol z mlekom, segrej to mleko, da bode mlačno. Potem prinesi mi ta kotel in postavi ga kolikor tiho ga moreš sredi izbe. Vrat nikar ne zapiraj! Pojdi, opravi urno, ne potrati trenutka!“ Ko je kotel stal v sobi, začeli so gadje, ker so zavohali mleko, zapuščati lovca. Gledal je, kako so se odvijali od njegovih rok in se odmikali. Čutil je kačo, kako se je poslovila od njegovega vrata. Čutil je, da so noge proste, in slednjič, da je prosto celo truplo. Kakošno veselje! Vendar še ostane miren, ne hiti, ampak čaka, da vsi gadje odrinejo. Vsi so odlezli in popadali v kotel, tako da ne eden ne ostane v postelji. Sedaj vstane mož in ker zapazi, da so se kače v mleku skorej potopile in omamljeno zadremale, privleče drugo za drugo s kleščami iz kotla in jim glave poreže. Potem poklekne na kolena in zahvali Boga iz vsega srca, da ga je tako velike nevarnosti otel. Gre k drugim in jim pové, kaj se mu je bilo ravnokar pripetilo. S strahom ga poslušajo vsi in sam se večkrat stresne, ko pripoveduje. Ali sedaj pošlje gade lekarju in mu poroči, da od njega naj jih nikar več ne pričakuje. In res se odpové temu rokodelstvu in tako so se mu gnjusile kače, da ni samo nobene več pogledati, ampak še govoriti ali misliti na nje ni mogel.

Radovedni bralce, ali vprašaj, kaj je pomen tej priliki? Mož z gadi ovit je grešnik v smrtni nevarnosti. — Posnemaj pogumnega lovca in poboljšaj se, kakor je bil on storil!

II.

Papežev izpovedanec.

Mož visocega stanú pa velik grešnik sklene slednjič, da se hoče poboljšati. Pride tedaj v Rim in hoče se papežu izpovedati. Papež ga posluša in všeč mu je

bila natančnost njegove izpovedi, živo kesanje in velikodušni sklepi. Ko mu pa hoče pokoro naložiti, nobene ni hotel spokornik sprejeti, nobena mu ni bila po godu. Postiti se! Zato mu je manjkalo moči. Brati, moliti! Zato ni bilo časa. Pokoro opravljati! Tega ni znal. V puščavo vmakniti se, na božjo pot iti! Imel je mnogo opravkov. Bédeti, na trdih tleh spati! Njegova bolezen ni dopuščala. In potem je bil še drug vzrok, kterege pa ni povedal: bil je mož visocega stanú. Kaj je bilo tedaj možu njegovega stanú storiti? Papež mu podari zlat prstan, na katerem so bile napisane besede: *Memento mori!* Pomisli, da moraš umreti! Za pokoro mu naloži, naj ta prstan nosi in one besede, ki so na njem načrtane, vsak dan vsaj enkrat prebere.

Prav zadovoljen, da je tako lahko pokoro dobil, odide mož. Ali ta pokora je vse druge rodila. Spomin na smrt je tako presunil mu srce, da mu je odkrilo, pri čem da je in da je sam sebi rekel: „Ker mi je vsakakor umreti, ali imam drug opravek na svetu, kakor ta, da se pripravljam na dobro smrt? Zakaj bi tako zelo skrbel za zdravje, ki mi ga smrt gotovo konča? Zakaj bi vendar varoval truplo, ki mora v prsti segniti?“ Tako premišljevaže zdela se mu je vsaka pokora lahka. Vse je na-se vzel in v tem ostal do smrti, ki je bila prijetna Bogu, spodbudna ljudem in tolažljiva za-nj. —

Gospodarske drobtine.

Dobra in trdna maža za les. Taka dobra in trdna maža za les, ki se dolgo ustavlja mokroti in vročini, naredi se tako-le: Vzemi 3 dele na zraku posušenega, neogašenega apna, 2 dela pepela in 1 del tankega peska, presej vse skozi sito in potem vlij toliko lanenega olja vmes, da se dá s čopičem (pinzeljom) mazati.

Da konji prihajajo lepi in močni, naberi veliko mladih kopriv, dokler imajo le majhno perje, posuši jih na solcu in jih potem zmani v prah. Od tega prahu pomešaj vsak dan eno pest med krmo, ktero konjem pokladaš.

Kako se komarji preganjajo iz stanovanja. Deni suhega svetja od sivk na žrjavico in pokadi izbo s tem. Le-ta dim komarje popolnoma omami.

Obleko in kožuhovino obvarovati mólov. Vzemi 1 del sivčjega, 1 del trepetinovega in 1 del pelinovega olja. V to mešanico deni papirnatih koščekov in potem jih vtakni med obleko in med kožuhovino. — Še boljše je, če obleko in kožuhovino potrosiš s perzijskim mrčesnim prahom.

Smešnice.

Obcje nič mar. Zeló občutljiva gospa pride k sodniku in ga tako nagovori:

G. Gospod sodnik, moj mož grdo z manoj ravna.

S. To ni meni nič mar.

G. Pa tudi o vas zaničljivo govori.

S. To ni vam nič mar.

Prezgodaj. Ko so se leta 1812. Francozi v tako strašnem stanu vračali z Ruskega, hotel je francoski vojak obropati lastnega polkovnika (obrista), ki je kakor zmrznjen ležal na cesti. „Šema — zagodrnja polkovnik — saj nisem še mrtev!“ — Prostack odgovori: „Tedad bom pa še malo počakal, gospod polkovnik.“

Vislice za vse. Ko so nekega judovskega hudo delnika peljali na morišče, so ljudje na vseh krajih zaničljivo govorili: „Jud je, Jud je“. Po naključbi sliši to žaljivo govorjenje nek Jud, nekoliko časa potrpežljivo poslušaja, slednjič pa se obrne na pričujočo množico in pravi srdito: „Kaj ste mislili, da so vislice samo za vas narejene.“

Številke na uri. Nekdo piše s kmetov v mesto svojemu prijatelju, da naj mu kupi dobro uro. Prijatelj kupi lepo uro in mu jo pošlje s pismom vred, v katerem omeni, da so na uri arabske številke. Ko naš človeče na deželi prejme uro in pismo z imenovano opombo, ure še ne pogleda in jo odmah pošlje nazaj ter v pismu navede, da on ne razume arabskega, niti ga ni volja, se zdaj na starost učiti, ampak da naj mu kupi uro s slovenskimi številkami.

Zastavice.

Vganjka zastavic v 23. listu: 73. brivec; — 74. kdor ima nos po strani; — 75. zvon; — 76. mlinski kamen; — 77. zato, da ga pokriva.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Delegacije so se razšle, ker se bližajo božični prazniki. Snidejo se v novem letu, kakor se piše 8. ali 9. dan januarja. Kaj posebnega se do zdaj ni godilo v tem zboru; omenili smo že, da tu gre večidel le za denar; vlada predlaga in pravi: toliko potrebujem za prihodnje leto — zbor pa ima privoliti, da se sme toliko porabiti. Če se tudi sem ter tje kaj odbije, to se le malo pozna. Govori se, da ko se delegaciji zopet snidete po novem letu, bode se resno prevdarjalo, kako bi se prenaprediti dala armada in sploh vojaška reč. To je pa tudi res živa potreba; ker le po dobrih, umnih prenapredbah bode mogoče tako daleč priti, da se v tej zadevi res kaj prihrani. Dokler pa tega ni, dokler leto za letom na milijone zmanjkuje, ne more si Avstrija opomoči, da bi bila trdna velevlast.

Ministerska kriza ni končana, pa se zdaj tudi ne govori mnogo o njej. Cesar sam je neki rekel Potockemu, da je sedanji položaj prenejasen in da se ne vé nagniti na nobeno stran, torej naj ostane ministerstvo, dokler se obnebje političnih strank bolj ne razjasni. Ker se razen tega trdi, da je Potocki popolnoma zadovoljen z Beustovo politiko, Beust pa ravno zdaj spet dobiva trdniša tla, torej mogoče, da reči vsaj po večem nekaj časa še ostanejo kakor so. Sicer se pa tudi državnim ministrom mesi kriza, t. j. tistim, ki so postavljeni čez celo državo. Pravijo, da odstopi vojni minister Kuhn in namesto njega nastopi Hrvat

Maroičič. To ne bi bilo brez pomena, ker Maroičič je za federalizem. Dobro bi res bilo, ako bi se že skorej prikazala boljša sistema; dokler se bojo povračevali k ustavovercem decemberske vrste, ne bo nič.

87 českih deželnih poslancev s Polackijem in Riegerjem na čelu je državnemu kancelarju grofu Beustu poslalo spomenico, v kateri mu, gledé na važne dogodbe, ki se ravno zdaj godé po svetu, na srce polagajo resen prevdarek tega, da se povsod pravici in resnici in enaki svobodni samoupravi vseh narodov zadostuje. Rekli so mu tudi, da naj njihovo spomenico izroči cesarju. Toda grof Beust se je hudo razsrdil zaradi tega. Precej robato pismo je poslal dr. Riegerju, v katerem Čebe ošteva, pa spomenico jim je nazaj poslal, ne da bi jo cesarju dal. Ustavovercem se je Beust zeló prikupil, samo da je po njihovem mnenji še premalo robantil nad njimi; Čehi pa se bodo vedeli tolažiti, ker tudi njim pride čas!

Vnanje države. Kaže se, da še delj časa ne bo konca francosko-pruski vojski. Brez bojev tudi te dni ni bilo, kaj važnega pa vendar ni poročati. Toda Nemci sami morajo čutiti, da Francozom še ni odbila zadaja ura, ker naznanjajo, da se Francozje pripravljajo na ljudsko vojsko, in tožijo, da je zdaj že težko razločiti, kaj je vojak, kaj tolovaj. Pariza še niso jeli bombardovati, morda imajo premalo ljudi, ker so jih spet doma jeli nabirati, in ima 120.000 vojakov marširati na Francosko. Vsakor je žalostna prikazen, da se ta vojska tolikanj podaljšuje. Nezmerna revščina bo hodila in že hodi za njo po Nemškem in Francoskem. — Pruski kralj bode odslej — nemški cesar. Položil si bo krono na glavo, ki miruje od leta 1804. Ali bodo Nemci tega lahko veseli, ostane dvomno. Toda spnilo se bode, česar so dolgo pričakovali. Nemški vladarji so Viljemu ponudili to čast in ne bo se je branil. Tudi iz Berolina je na Francosko šlo poslanstvo, ki mu je ponudilo ravno tisto čast v imenu nemškega državnega zbora. Da se o tej priliki mora poslaviti tudi Bismark, razumeva se samo po sebi, in res, kralj ga ne bode povzdignil le v kneževski stan, ampak naredil ga bode celó za vojvoda, kar je še viša stopinja plemenitega stanu.

Prašanje zastrau rusko-turškega razpora miruje in pričakuje rešenja na konferenci, ki bode v Londonu, morda kmalu meseca januarja. Med tem se je nekov drug šunder vnel, zavoljo Luksemburga, ker je Bismark čudno zagodel zastrau te zemljice, ki je na severni strani Nemčije. Prusi bi jo menda radi za-se, drugi pa v to ne privolijo radi. In tema dvema se je pridružil še tretja enaka prikazen: Romunski knez Karol je razposlal okrožnico, da se noče več meniti za turško nadvladarstvo. Morda bomo v novem letu imeli priliko, več pisati o tem, ker če družega ne, vsaj nekaj peresnega boja bo zaradi tega.

Novi španski kralj Amadeo je te dni odrinil z Laškega proti Španski na posebni ladiji.

Laški kralj Viktor Emanuel se neki pripravlja, da bi se meseca prosenca preselil v Rim, v novo glavno mesto. Ali bo res vse tako, bomo videli.

Po raznih državah spravljajo vojake na noge, tudi na Ruskem in na Turškem. Če bo tako, pravi nekdo in po pravici, kmalu bo vsa Evropa — kosarna.

Razne novice.

Katoliška družba v Celovcu je 18. dan t. m. imela veliki zbor v svojih dvoranah. Že zjutraj, v nedeljo, imela je družba slovesno mašo, katero so knez in škof sami obhajali. Zvečer pa so svitli knez tudi zbrano množico nagovorili v presrčnem, mičnem govoru. Vsa slovesnost je bila sijajna, nazadnje je došel tudi blagoslov od sv. očeta papeža.

Nova železnica. Železnica med Ljubljano in Trbižem se je 14. dan t. m. odprla za osebe in blago. Postaje so te-le: Ljubljana, Vižmarje, Medvode, Loka, Kranj, Podnart, Radolice-Lesce, Javorje, Jesenice, Dovje, Kranjska gora, Rateče-Weissenfels in Trbiž.

„Zvon“. Lepoznanski list slovenski, „Zvon“, kterega je na Dunaji izdajal in vredoval J. Stritar, ne bo več izhajal. Tako bomo Slovenci zopet brez lepoznanskega lista — žalostno znamenje!

Vladarske družine bez prestola. Da kak kmetič ali tudi više vrste posestnik pride na nič, ter njegova častna stopnja in imetje pride v tuje roké, to ni tako redka prikazen. Pa tudi kronanim glavam se včasih ne godi boljše, kakor posebno zgodovina tega stoletja kaže. Še zdaj živi mnogo tacih družin, ki so odstavljene od vladarstva, in sicer: 1. Vdova grškega kralja Otona, ki je bil pregan 24. okt. 1862. 2. Grof pl. Chambord z ženo. 3. Grof Pariški, čegar družina šteje 34 udov. 4. Španska kraljica Izabela, pregnana 1868, družina šteje 33 ljudi. 5. Franc II. neapolitanski kralj, družina šteje 31 ljudi; pregan 1861. 6. Vojvoda Robert iz Parme, 6 ljudi, pregan 1859. 7. Vojvoda Karol iz Bravnšvajga. 8. Napoleon III. 9. Hanoveranski kralj Juri. 10. Volilni knez iz Hesena. 11. Gustav Vaza iz Švedije. 12. Cesarica Šarlota iz Mehike. 13. Vojvoda Nasavski. 14. Veliki knez Ferdinand iz Toskane, z njima dvanajstero ljudi. 15. Vojvoda Franc iz Modene. — Temu prištevajo tudi Pija IX., ker mu je v najnovjšem času ugrabljeno posvetno vladarstvo. O zgoraj naštetih naj se oméni, da jih je nekaj vmes, ki niso ravno vladali, ampak bili samo načelniki mogočnim političnim strankam in so imeli pravico do vladarstva. Pri družin živé le potomci. Največ jih je s prestola spravila laška vojska 1859. l. in pa pruska zmaga 1866. Koliko bi gosposke imele opraviti, ko bi navadni ljudje eden z drugim ravnali tako, kakor delajo mogóčneži med sabo!

Nekaj o Parizu. Pariz šteje 2,150.900 glav. Da toliko ljudi mnogo reči potrebuje, kažejo te-le številke. Pred oblaganjem so vsaki dan potrebovali: 19.725 stotov kruha. 4990 vreč moke, 490 volov, 130 krav, 430 telet, 2963 glav drobnice, 2150 stotov slanine, 1150 stotov kuretine in divjačine, 1490 st. rib, med temi dve tretjini živih morskih rib, 2950 st. krompirja, 5000 st. sočivja (repe, salate, kumer itd.), 1120 st. sirovega masla, 280 st. sira itd. Koliko pa še raznovrstnih pijač in enacij stvari, o čemur ni natančnih naznačil. Misliti se dá, da je zdaj drugač. Konjsko meso je v navadi, pa tudi mačke itd. so dobre. Raznovrstne živali, ki so bile poprej po lepih vrtilih le na ogled, hodijo zdaj kuhane in pečene na mize. Pa kaj bi ne: vojska, in pa — kuga, lakota, draginja, bolezen itd., česar nas Bog varuj.

Obdivjana bivola. Krava posebnega plemena, po imenu bivola, bila je pred kratkim zdvijala na dvorišči nekega mesarja v Gradcu. Močna vrv, za katero je bila privezana, bila je hipoma narazen. Ker so bile hišue durí zaprte, ni mogla na ulice. Skočila pa je skozi zaprto okno v neko

izbo na dvorišči s tako silo, da se je okno popolnoma razrušilo. V izbi je bila žena z otrokom. Žena je ubežala v kot pod klop. Otrok pa je bil v smrtni nevarnosti. Krava je z rogmi pehala po posteljici, v kateri je ležal, sréča, da otroka ni zadela, ker je bil globoko. Dva sréna moža prideta za kravo, ki je silno razsajala. Bivola pade, brž jo zagrabit, in mati med tem zbeži z otrokom iz izbe. Ali moža jej nista kos. Bivola vstane, in predere drugo okno; več ljudi je komaj ušlo po stopnicah. Spet skoči nazaj v izbo in razdeva, da je strah. Morali so jo skozi okno ustreliti, kar se je srečno zgodilo. Velika sreča je, da poleg razdevanja v oni izbi ni bilo druge nesreče, ker je bilo več ljudi v smrtni nevarnosti.

Vabilo na naročbo.

V današnjem, zadnjem letošnjem listu ponavljamo prijazno vabilo na naročbo. Svoje želje in namene smo obširneje razodeli v zadnjem listu. Naj danes še dostavimo prošnjo, da bi čestiti naročniki blagovolili podvzati se, da bomo vedeli, koliko iztisov je treba. Cena „Besedniku“ za celo leto znaša 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. Dijaki pa, ako se jih združi vsaj 10—12, morejo ga dobivati po 1 gld. polletno, ako je naročilu priložena naročnina. Naročnina naj se v plačila prostih listih, ali še boljše, po poštnih nakazilih, pošilja na izdajateljico Karolino Janežičevo v Celovcu.

Vredništvo in založništvo.

Žitna cena.

Povsod po vagánu prerajtana.

Ime zita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varazdinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	80	5	20	4	75	4	35	6	30
Rež	4	20	4	—	3	70	3	50	4	20
Ječmen	3	15	2	—	—	—	3	—	2	70
Ajda	3	60	3	10	2	80	2	40	3	—
Tursica	2	90	3	88	3	70	2	85	—	—
Proso (Pšeno)	4	90	2	90	2	90	2	70	3	—
Oves	1	93	2	—	1	90	1	90	2	10
Krompir	—	—	1	80	1	45	1	40	1	60
Fizol	3	40	—	—	—	—	—	—	3	52

Kurzi na Dunaji 22. decembra 1870.

5% metalike gld. — kr. Nadavek na srebro 122 gld. 40 kr.
Narodno posojilo 56 „ 45 „ Napoleondori 9 „ 95 „

Opomba.

Ne morem si kaj, da ne bi vsem blagodušnim Slovincem v spominu obudil okolnosti, da še zmerom traja čas, v katerem dotični odbor radosten prejemlje doneske za Janežičevo ustanovitvev. Slovinci! slavimo spomin nesmrtnega domorodca; veže nas dolžnost hvaležnosti do njega, ki je vse daroval domovini; z le-to dolžnostjo množimo čast narodovo! Torej naprej! Denar prejemlje g. K. Dürnwirth, špiritual v Celovcu.

Besednikov vrednik.